

УДК 635.63.632.35.631.53

ОЦІНКИ ДОБОРІВ В КОЛЕКЦІЙНИХ РОЗСАДНИКАХ ОГІРКА НІЖИНСЬКОГО СОРТОТИПУ ТА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ НАСІННИЦТВА

Горбик Д.В. – здобувач вищої освіти першого рівня ХДАЕУ

Василенко Н.Є. к. с.– г. наук, ст.викладач ХДАЕУ, науковий керівник

Домарацький Є.О. – доктор с.-г. наук, доцент ХДЕУ, науковий керівник

Постановка проблеми. Одним із головних завдань аграрного сектору економіки є збільшення обсягів виробництва цінних лікувально – профілактичних продуктів харчування. У розв'язанні цієї проблеми овочеві рослини займають одне із провідних місць. Тому на сьогодні головним завданням товаровиробників є задоволення потреб населення України протягом року високоякісною овочевою продукцією в широкому асортименті за мінімальних затрат праці, коштів, низької собівартості [1].

Огірок є продуктом широкого вжитку, оскільки має високі смакові якості як у свіжому, так і в солоному вигляді. Правильне співвідношення різних сортів огірка дозволяє отримувати врожай високої якості у великій кількості в різні періоди року [2].

Стан вивчення проблеми. Актуальним питанням є отримання високих врожаїв цієї культури при порівняно низьких енергетичних затратах. Підвищення врожайності огірка в значній мірі обумовлене насиченістю рослин жіночими квітками.

Сівбу селекційних розсадників проводили в I – II декаді травня вручну. Попередники: пшениця, ячмінь, цибуля. Всі селекційні розсадники висівали на фітоділянці. Облік врожаю проводили протягом всього періоду збору зеленцю. Проти шкідників та хвороб хімічні засоби не застосовували. Розсадник вихідного матеріалу висівали на ділянках площею 6,4 м² в одноразовій повторності. У селекційному розсаднику висівалися відібрані елітні рослини і гібриди F₁, F₂, F₃ з площею ділянки - 10,4 м² в одноразовій повторності.

В конкурсному сортовипробуванні висівали 7 зразків у 4 повторностях на ділянках обліковою площею 24,0 м². В період росту і розвитку рослин в усіх розсадниках проводилися фенологічні спостереження, облік врожаю та порівняльну дегустаційну оцінку сортозразків. Оцінку за зовнішнім виглядом рослин проводилися згідно «Методика проведення експертизи сортів на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС)» [4]. Математичний обробіток отриманих результатів здійснювали згідно методики Б.А. Доспехова [5].

Результати досліджень. Згідно завданню на 2018 – 2020 рр. в усіх селекційних розсадниках проводилася оцінка доборів Ніжинського сортотипу та морфо-біометричний аналіз. Протягом 2018 - 2020 рр. вивчали колекцію сортів та гібридів огірка та власний гібридний

матеріал F_1 , з метою виділення цінних джерел продуктивності, скоростиглості, смакових якостей та стійкості проти хвороб.

В наших дослідженнях висіялися 50 сортів та гібридів вітчизняної та закордонної селекції і 22 гібридні комбінації. У першу чергу зразки оцінювались за статтю, та як донори стійкості проти несправжньої борошнистої роси. Оцінку стійкості проти хвороб проводили за ступенем ураження у полі [6, 7].

Були виділені кращі колекційні зразки найбільш стійкі до хвороб сорто- зразки Аіст, Сувенір F_1 , Poipsett, Паркер F_1 , Роял, Galina F_1 , Simex, Маринда F_1 . Варіювання розвитку хвороби склало 10 – 45 %.

Цінним матеріалом при створенні жіночих ліній виявилися зразки з Голландії – Simex, Pollex, Пасадена F_1 . В цьому розсаднику нами була зроблена дегустаційна оцінка гіркоти в плодах. У вивчених зразках гіркота в плодах була відсутня, але в деяких ця ознака проявлялася в сім'ядолях (Джерело, Poipsett F_1 , Журавльонок F_1 , Амбра).

Виділилися сорти і гібриди, у плодах яких гіркота відсутня за різних умов вирощування (Роял, Аннушка F_1 , Маринда F_1 , Посадена F_1 , Merico F_1), що спостерігалися протягом декількох років підряд.

Одночасно вели відбір на скоростиглість. У фазі бутонізації вибракову- валися рослини, в яких пізно проявлявся жіночий тип цвітіння. За скоростиглістю виділилися два зразки (Аіст F_1 , Poipsett F_1), настання фази цвітіння жіночих квіток у яких було раніше на 3 доби ніж у стандарту, а період плодоношення становив 25 діб.

У результаті досліджень виявилось, що середня довжина стебла дослі- джуваних зразків була в межах 66 – 146 см, а довжина плоду – 7 – 13 см. Найменша довжина стебла (66 см.) і плоду (6 см.) була відмічена у зразка Galina F_1 . Майже всі вивчені форми були чорношипими. По загальній врожайності тільки два колекційні зразки (Аннушка, Poipsett F_1) переважали стандарт Еру на 0,4 т/га.

Серед колекційного матеріалу було проведене внутрішньосортове та міжсортове схрещування кращих зразків та їх органолептична порівняльна оцінка.

Нами були виділені найкращі сорти і гібриди з відмінними смаковими якостями та ніжним хрумким смаком: Голубчик F_1 , Левина F_1 , Сувенір F_1 . Крім того вивчалися власні гібриди F_1 . Були проведені фенологічні спостереження облік урожайності т/га. Облік урожаю почали при прояві перших товарних зеленців (22. 06), збір проводили через день до 28.07.13. За стандарт було взято сорт Ера.

Насиченість гібридних популяцій жіночими рослинами не тільки збільшує скоростиглість, а загальну врожайність рослин. В результаті досліджень були виділені скоростиглі зразки з жіночим типом цвітіння.

В наших досліджах виявилось, що за скоростиглістю виділилася гібридна комбінація з жіночим типом цвітіння (F_1 (Голубчик F_1 x Ера),

настання фази цвітіння жіночих квіток в якій було раніше на 4 доби ніж у стандарту, а період плодоношення становив 43 доби.

За результатами обліку урожайності на найбільшу увагу заслуговують такі гібридні комбінації: F₁ (ЖЛ₁₆ x Регал F₁), F₁ (Ера x Журавльонок F₁), F₁ (Голубчик F₁ x Ера), F₁ (Ера x Левина), які за загальною урожайністю переважають стандарт Еру на 1,8 – 2,6 т/га (табл. 4).

Висновки. Зроблена імунологічна оцінка колекційного матеріалу за стійкістю проти пероноспорозу. Виділені найбільш стійкі проти хвороби зразки Аіст, Сувенір F₁, Poipsett, Паркер F₁, Роял, Galina F₁, Simex, Маринда F₁, які вражалися патогеном в межах 10%. В усіх селекційних розсадниках виділені форми, які за загальною урожайністю переважають стандарт Еру на 1,8 – 2,6 т/га. За скоростиглістю серед гібридів F₁ виділилася гібридна комбінація (Голубчик F₁ x Ера).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Сергієнко О.В. Визначення генетики статі при створенні материнської форми гетерозисних гібридів огірка //О.В.Сергієнко //Овочівництво і баштанництво. – 2001. – Вип. 46. – С. 40–47.

Сергієнко О.В. Вплив прояву жіночої статі батьківських компонентів гібридів на насінневу продуктивність і урожайність насіння огірка /О.В.Сергієнко //Овочівництво і баштанництво. – 2006. – Вип. 52. – С. 107–109

Ткаченко Н.Н. Селекционная работа с гибридами огурцов нового поколения. //Н.Н. Ткаченко /Труды Крымской опытной станции. – 1968. – т. 4, С.3 – 14.